

Dosarul nr. 2ra-1209/22
2-20087463-01-2ra-29082022

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – N. Arabadji
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – N. Budăi, I. Dudca, D. Băbălău

DECIZIE

08 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Alexandr Todorov,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandr Todorov împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu banca comercială „Investprivatbank” societate pe acțiuni, în proces de lichidare, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral, încasarea dobânzilor de întârziere și a venitului ratat,

împotriva deciziei din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Alexandr Todorov, s-a casat hotărârea din 18 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a pronunțat o hotărâre nouă prin care s-a admis parțial acțiunea depusă de Alexandr Todorov,

constată:

La 23 iulie 2020, Alexandr Todorov a depus cerere de chemare în judecată, concretizată prin cererea din 25 mai 2021, împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral, încasarea dobânzilor de întârziere și a venitului ratat (vol. I, f.d. 131, 132-192).

În motivarea acțiunii a invocat că, la 15 martie 2004, a deschis un cont de depozit bancar la banca comercială „Investprivatbank” societate pe acțiuni (în continuare BC „Investprivatbank” SA) în valoare de 200 000 de dolari SUA cu o dobândă de 10% anual.

În perioada 15-19 martie 2004, BC „Investprivatbank” SA a solicitat de la Alexandr Todorov un împrumut în sumă de 145 000 de dolari SUA, în calitate de gaj și garanție de întoarcere a împrumutului propunându-i acțiunile în sumă de 1

740 000 de lei. Astfel, la 19 martie 2004, a fost semnat contractul nr. 10-VIII de abonare la acțiunile din emisia a 8-a, care la pct. 2.2 stipula că plata integrală a valorii acțiunilor se efectuează în termen până la 07 iunie 2004, prin transfer bancar, în contul indicat în contract.

Reclamantul a menționat că, observând imposibilitatea returnării mijloacelor bănești în baza contractului nr. 10-VIII, nu a efectuat transferul banilor, deoarece termenul stabilit pentru efectuarea plății integrale a valorii a expirat în data de 06 iunie 2004 la ora 23 și 59 minute, respectiv, a nu a fost realizată obligația sa de achitare și procurare a acțiunilor.

Alexandr Todorov a relevat că, pentru a primi împrumutul în sumă de 145 000 de dolari SUA, BC „Investprivatbank” SA i-a propus încheierea unui acord REPO (achiziționarea valorilor mobiliare cu condiția de răscumpărare) cu acțiunile BC „Investprivatbank” SA din emisia a 8-a.

La 07 iunie 2004, a fost semnat acordul nr. 1 privind realizarea tranzacției REPO (achiziționarea valorilor mobiliare cu condiția de răscumpărare) cu acțiunile BC „Investprivatbank” SA din emisia a 8. În momentul semnării acordului nr. 1 din 07 iunie 2004, contractul № 10-VIII din 19 martie 2004 și acordul nr. 1 din 07 iunie 2004 au devenit contracte complexe. După semnarea și încheierea acordului nr. 1 din 07 iunie 2004, Alexandr Todorov a dat consimțământul la convertirea sumei de 145 000 de dolari SUA, care se afla pe contul său de depozit și a transferului ulterior al sumei de 1 740 000 de lei, conform contractelor complexe, contractul nr. 10-VIII din 19 martie 2004 și acordul REPO nr. 1 din 07 iunie 2004.

Reclamantul a evocat că la emisiunea acțiunilor, BC „Investprivatbank” SA nu a indicat și a tăinuit de la Banca Națională a Moldovei și de la Comisia Națională a Pieței Financiare, că s-a încheiat un acord REPO și că există o tranzacție REPO cu răscumpărarea inversă obligatorie a acțiunilor în momentul realizării emisiunii.

În momentul primirii sumei de 1 740 000 de lei de la Alexandr Todorov, la rubrica „destinația plății”, BC „Investprivatbank” SA nu a indicat că la temeinicia plății stă acordul nr. 1 din 07 iunie 2004, contractul nr. 10-VIII din 19 martie 2004, dar a menționat documente inexistente, fapt ce a demonstrat că banca din start intenționa să nu-și îndeplinească obligațiile asumate.

În opinia reclamantului, cauza tăinuirii de către bancă a informației au servit prevederile art. 15 din Legea cu privire la piața valorilor mobiliare nr. 199-XIV din 18 noiembrie 1998 (abrogată la 14 martie 2015). Banca a avut posibilitate să introducă modificări în prospectul ofertei publice a valorilor mobiliare, se referă la art. 16 din Legea nr. 199/1998. Astfel, în cazul înlăturării neajunsurilor în momentul realizării emisiei a 8-a, BC „Investprivatbank” SA ar fi fost nevoită să restituie lui Alexandr Todorov suma primită în mărime de 1 740 000 de lei, însă, a preferat să tăinuiească de la Banca Națională a Moldovei și de la Comisia Națională a Pieței Financiare tranzacția REPO cu privire la contractele complexe.

Reclamantul a notat că, potrivit acordului REPO, banca este obligată necondiționat să răscumpere acțiunile. Așa, având în vedere că în perioada anilor 2006-2009 nu a fost depusă vreo cerere privind prelungirea acordului REPO cerere privind refuzul de răscumpărare inversă al acțiunilor emitentului, banca unilateral este obligată să efectueze răscumpărarea inversă a acțiunilor sale. Or, pct. 11 al acordului stipulează expres că termenul acordului încheiat este valabil până la îndeplinirea integrală a obligațiilor de către părți.

Așa, din motiv că banca intenționat și ilegal a încheiat acordul, care vine în contradictoriu cu toate normele legale și nu a avut intenția de a-și îndeplini benevol obligațiunile asumate în baza contractului cu privire la abonarea acțiunilor și acordului REPO, Alexandr Todorov a depus o cerere de chemare în judecată împotriva BC „Investprivatbank” SA, intervenienți accesorii Comisia Națională a Pieței Financiare, Banca Națională a Moldovei și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, cu privire la declararea nulității actelor juridice și aducerea părților la poziția inițială.

Prin hotărârea din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, menținută prin decizia din 24 martie 2015 a Curții de Apel Chișinău și devenită irevocabilă în baza deciziei din 08 iulie 2015 a Curții Supreme de Justiție, s-a constatat nulitatea absolută a acordului nr. 1 din 07 iunie 2004 privind realizarea tranzacției REPO (cumpărarea hârtiilor de valoare cu condiția răscumpărării) cu acțiunile BC „Investprivatbank” SA emisia a 8-a și a acordului nr. 2 din 27 iunie 2005 privind realizarea tranzacției REPO (cumpărarea hârtiilor de valoare cu condiția răscumpărării) cu acțiunile BC „Investprivatbank” SA emisia a 8-a, cu aducerea părților la poziția inițială.

Subsecvent, reclamantul a relevat că prin cererile din 01 august 2017, 26 septembrie 2018 și 06 noiembrie 2018 a solicitat cancelariei Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, eliberarea titlului executoriu în baza hotărârii din 24 iunie 2013, menținută prin decizia din 24 martie 2015 a Curții de Apel Chișinău și irevocabilă în baza deciziei din 08 iulie 2015 a Curții Supreme de Justiție. Însă, cererile sale nu au fost examinate în termen de 15 zile, documentul executoriu fiindu-i eliberat tocmai la 14 noiembrie 2018, adică peste 1 an și 3 luni.

Astfel, la 08 noiembrie 2018, a depus lichidatorului debitorului BC „Investprivatbank” SA, în proces de lichidare, documentul executoriu eliberat în baza hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău. Deși, creanța nominalizată a fost luată la evidență contabilă a băncii și urma a fi onorată conform ordinii priorității claselor de creanțe stabilite la art. 38¹¹ alin. (3) lit. i) din Legea instituțiilor financiare nr. 550-XIII din 21 iulie 1995, nu a fost executată.

Alexandr Todorov a remarcat că în baza hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, părțile contractante urmau a fi readuse în poziția inițială, adică să returneze celeilalte părți tot ceea ce a primit în baza contractelor nule. Prin urmare, BC „Investprivatbank” SA trebuia să restituie suma primită de la Alexandr Todorov în mărime de 145 000 de dolari SUA, în contul lui de depozit, iar această sumă trebuia să fie inclusă în conformitate cu clasa de creanță stabilită de art. 38¹¹ alin. (3) lit. b) din Legea instituțiilor financiare nr. 550 din 21 iulie 1995.

Reclamantul a invocat că, deși, din momentul emiterii hotărârii judecătorești din 24 iunie 2013 au trecut mai mult de 7 ani, de la înregistrarea cererii din 01 august 2017 privind eliberarea titlului executoriu a trecut mai mult de 4 ani, iar din momentul prezentării titlului executoriu lichidatorului debitorului BC „Investprivatbank” SA la 19 martie 2019 au trecut 2 ani și 8 luni, hotărârea a rămas neexecutată. Mai mult ca atât, lichidatorul băncii nu a calificat creanțele în conformitate cu clasa de creanță stabilită la art. 38¹¹ alin. (3) lit. b) din Legea nr. 550/1995 și nu a transferat la cont, nu a achitat din contul de depozit în beneficiul său sumele de 145 000 de euro și 94 432,05 dolari SUA.

Alexandr Todorov a considerat că lichidatorul BC „Investprivatbank” SA Grigore Olaru, ilegal a contabilizat creanțele sale în sumă de 145 000 de euro și 94 432,05 dolari SUA conform clasei de creanțe stabilite de art. 38¹¹ alin. (3) lit. i) din Legea instituțiilor financiare nr. 550 din 21 iulie 1995 și nu a inclus creanța sa în fondul de garanție al depozitelor, fapt ce contravine titlului executoriu. Achitarea creanțelor creditorilor BC „Investprivatbank” SA, în proces de lichidare, conform clasei de creanțe este mai puțin prioritară în comparație cu clasa de creanță stabilită în hotărârea judecătorească din 24 iunie 2013 și în titlul executoriu eliberat în baza acestei hotărâri, precum și în conformitate cu art. 38¹¹ alin. (3) lit. b).

În opinia reclamantului, toată responsabilitatea pentru neexecutarea titlului executoriu eliberat în baza hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, îi revine lichidatorului debitorului BC „Investprivatbank” SA, Grigore Olaru, numit de către Banca Națională a Republicii Moldova, deoarece acesta trebuia să readucă părțile în poziția inițială, prin includerea sumelor de 145 000 de euro și 94 432,05 dolari SUA în categoria depozitelor cu calificarea în conformitate cu clasele de creanțe stabilite în art. 38¹¹ alin. (3) lit. b) din Legea nr. 550/1995. Deși, creanța sa ce rezultă din titlu executoriu este de rang mai superior decât cele ce se execută în momentul dat, lichidatorul debitorului neîntemeiat nu o execută.

Alexandr Todorov a relevat că lichidatorul debitorului BC „Investprivatbank” SA, Grigore Olaru, este pasiv și nu întreprinde toate măsurile necesare, care ar putea fi luate în mod rațional, pentru executarea hotărârii judecătorești și refuză să o execute, iar acest fapt îi provoacă suferințe morale. Mijloacele bănești ce le-a depus pe contul BC „Investprivatbank” SA sunt proprietatea sa, iar neexecutarea hotărârii judecătorești și restituirea acestor mijloace bănești constituie o încălcare a dreptului la proprietate privată.

Reclamantul Alexandr Todorov prin cererea de chemare în judecată concretizată a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul său a sumei de 145 000 de euro cu titlu de reparare a prejudiciului material, a dobânzii de întârziere în sumă de 190 585,16 euro (din suma de 145 000 de euro), a venitului ratat în mărime de 94 422,05 dolari SUA, a dobânzii de întârziere în mărime de 124 106,46 de dolari SUA (din suma de 94 422,05 dolari SUA) și a sumei de 100 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral (vol. I, f.d. 131, 132-192).

Prin încheierea protocolară din 25 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost atras din oficiu, în baza art. 67 din Codul de procedură civilă, în calitate de intervenient accesoriu BC „Investprivatbank” SA, în proces de lichidare (vol. I, f.d. 228).

Prin hotărârea din 18 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins acțiunea depusă de Alexandr Todorov, ca fiind neîntemeiată (vol. II, f.d. 77,80-89 recto-verso).

La 26 noiembrie 2021, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, Alexandr Todorov a declarat apel împotriva hotărârii din 18 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (vol. I, f.d. 91).

Prin decizia din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Alexandr Todorov.

S-a casat hotărârea din 18 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a pronunțat o hotărâre nouă, prin care s-a admis parțial acțiunea depusă de Alexandr Todorov.

S-a constatat încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a documentului executoriu.

S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Alexandr Todorov suma de 50 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat în legătură cu constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată (vol. II, f.d. 134-135, 136-156).

În consolidarea soluției instanța de apel a reținut că din momentul emiterii hotărârii judecătorești din 24 iunie 2013 au trecut mai mult de 7 ani, iar din momentul înregistrării cererii din 01 august 2017 de eliberare a titlului executoriu nr. 2-551/13 au trecut mai mult de 4 ani și din momentul prezentării titlului executoriu lichidatorului BC „Investprivatbank” SA, la 19 martie 2019, au trecut 2 ani și 8 luni, însă, până la momentul actual hotărârea nu a fost executată, lichidatorul BC „Investprivatbank” SA încadrând creanțele reclamantului conform art. 38¹¹ alin. (3) lit. i) din Legea instituțiilor financiare nr. 550 din 21 iulie 1995.

Instanța de apel a notat că Alexandr Todorov a manifestat un comportament activ și a întreprins acțiunile necesare în vederea executării titlului executoriu, fapt ce denotă că acestuia nu-i poate fi imputată vina pentru neexecutarea hotărârii judecătorești.

Aderent, Curtea de Apel Chișinău a remarcat că executarea hotărârii din speță implică o complexitate sporită, însă, raportată la perioada de neexecutare, dar și la acțiunile concludente din partea lichidatorului debitorului, se atestă că acesta din urmă nu a manifestat diligența necesară și nu a întreprins acțiuni în vederea executării hotărârii în mod rezonabil.

La aprecierea comportamentului lichidatorului, instanța de apel a notat că, pe parcursul întregii perioade de timp, acesta nu a întreprins toate măsurile posibile care ar putea fi luate în mod rațional pentru executarea actului executoriu în cauză.

Curtea de Apel Chișinău a considerat că miza pentru reclamant are o importanță deosebită, deoarece rezultă din exercitarea dreptului de a beneficia de mijloacele bănești proprii. Însă, în rezultatul faptului că autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești nu a întreprins toate măsurile corespunzătoare în vederea executării acesteia, Alexandr Todorov nu a putut beneficia de succesul obținut în urma litigiului câștigat, fapt ce denotă că în speță au incidentă prevederile Legii nr. 87/2011.

Reieșind din criteriile prevăzute de lege pentru determinarea unei reparații echitabile a prejudiciului pretins de Alexandr Todorov, de complexitatea dosarului de executare, comportamentul părților, conduita autorităților publice, durata încălcării și importanța procesului pentru Alexandr Todorov, Curtea de Apel Chișinău a apreciat suma de 100 000 de lei pretinsă de reclamant cu titlu de satisfacție echitabilă este vădit disproporționată și excesivă în raport cu criteriile stabilite la caz și principiul general al echității, iar suma de 50 000 de lei fiind suficientă pentru acoperirea prejudiciului cauzat prin neexecutarea hotărârii.

În partea capetelor de cerere cu privire la repararea prejudiciului material și încasarea dobânzilor de întârziere, instanța de apel a notat că, potrivit art. 5 alin.

(3) din Legea nr. 87/2011, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată nu poate dispune încasarea sumei creanței ca urmare a constatării faptului că a fost încălcat dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

În consecință, instanța de apel a apreciat ca fiind neîntemeiate și contrare prevederilor legale pretențiile lui Alexandr Todorov cu privire la încasarea prejudiciului material în sumă de 145 000 de euro, a dobânzii de întârziere în mărime de 190 585,16 euro, a venitului ratat în sumă de 94 422,05 de dolari SUA și a dobânzii de întârziere în mărime de 124 106,46 de dolari SUA.

La 05 august 2022, Ministerul Justiției, reprezentat de Irina Bîtcă, a declarat recurs împotriva deciziei din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei recurate și menținerea hotărârii din 18 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (vol. II, f.d. 159-167).

În motivarea recursului, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței, precum și concluziile instanței de apel, suplimentar invocând că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea și a apreciat arbitrar suportul probatoriu.

În opinia Ministerului Justiției al Republicii Moldova, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că documentul executoriu emis în baza hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, a fost depus spre executare lichidatorului BC „Investprivatbank” SA la 19 martie 2019. Respectiv, termenul de neexecutare a documentului executoriu se consideră data depunerii acestuia – 19 martie 2019 și nu poate fi apreciat ca un termen îndelungat și nerezonabil.

La fel, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a considerat că instanța de apel nu a ținut cont de faptul că prevederile Legii nr. 87/2011 se referă la încălcarea termenului rezonabil de executare a unei hotărâri judecătorești în cadrul unei proceduri de executare clasice, reglementate de Codul de executare. La caz, însă, suntem în prezența unei proceduri de executare complexe, reglementate inclusiv de Legea instituțiilor financiare nr. 550 din 21 iulie 1995, când debitorul se află în procedura falimentului, fiind prevăzute anumite etape și ranguri ale creditorilor unde nu se purcede la rangul următor de creanțe până când nu este satisfăcut rangul precedent.

În cazul de față, statul nu este responsabil de imposibilitatea executării hotărârii judecătorești de către persoanele private (BC „Investprivatbank” SA), dreptul afectat fiind legat de condițiile procesului de lichidare a acestei instituții financiare.

De asemenea, nu pot fi reținute argumentele reclamantului, precum că lichidatorul BC „Investprivatbank” SA a încadrat greșit creanțele sale într-o clasă mai puțin prioritară decât cea stabilită în hotărârea judecătorească. Or, nici hotărârea judecătorească, nici titlul executoriu nu indică asupra necesității includerii creanței lui Alexandr Todorov într-o careva clasă stabilită la art. 38¹¹ alin. (3) din Legea instituțiilor financiare nr. 550 din 21 iulie 1995.

Mai mult ca atât, prin hotărârea din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, a fost respins capătul de cerere al lui Alexandr Todorov privind recunoașterea creanței sale conform clasei de creanțe stabilite la art. 38¹¹ alin. (3) lit. b) din Legea instituțiilor financiare nr. 550 din 21 iulie 1995.

De asemenea, titlul executoriu emis în baza hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, nu reglementează concret ce acțiuni și în ce mod, măsură urmează a fi efectuate într-o aducerea părților în poziție inițială.

Ministerul Justiției al Republicii Moldova a relevat că lichidatorul BC „Investprivatbank” SA a luat la evidență contabilă a băncii creanța lui Alexandr Todorov conform titlului executoriu eliberat în baza hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, după înregistrarea de către Banca Națională a Moldovei a listei creanțelor BC „Investprivatbank” SA, în proces de lichidare, și nu a negat existența sau neexecutarea acesteia, invocând doar că creanța lui Alexandr Todorov urmează a fi onorată conform ordinii priorității claselor de creanțe stabilite la art. 38¹¹ alin. (3) lit. i) din Legea nr. 550/1995. Astfel, instanța de apel eronat a ajuns la concluzia că lichidatorul BC „Investprivatbank” SA a fost pasiv, a ignorat și a refuzat executarea hotărârii judecătorești din 24 iunie 2013.

Deopotrivă, în opinia Ministerului Justiției al Republicii Moldova, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că, deși, hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, a fost emisă la 24 iunie 2013 și a devenit definitivă la 24 martie 2015, reclamantul a solicitat eliberarea titlului executoriu doar la 01 august 2017, care i-a fost eliberat la 14 noiembrie 2018 și a fost depus spre executare la 19 martie 2019, adică peste 4 ani după devenirea hotărârii executorii. Circumstanțele date sunt de natură să demonstreze că reclamantul a avut un comportament ce a contribuit la prelungirea duratei de neexecutare a hotărârii judecătorești.

La 02 septembrie 2022, Alexandr Todorov a depus prin intermediul oficiului poștal cerere recurs împotriva deciziei din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea parțială a deciziei recurate și pronunțarea unei hotărâri noi, prin care să fie admisă integral acțiunea (vol. II, f.d. 174-182, 183 recto-verso).

În motivarea recursului, Alexandr Todorov a reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței cuprinse în cererea de chemare în judecată și în cererea de apel, precum și a transpus concluziile reținute de către instanța de apel.

Prin referința depusă la 05 octombrie 2022 și completată la 03 februarie 2023, Alexandr Todorov a solicitat declararea recursului depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova ca fiind inadmisibil sau, după caz, respingerea acestuia.

Prin încheierea din 25 ianuarie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-au considerat admisibile recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Alexandr Todorov împotriva deciziei din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și s-a transmis Colegiului lărgit pentru examinare în fond.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 02 iunie 2022. Conform scrisorii de expediere a actului judecătoresc cu numărul de ieșire nr. 5558, copia deciziei motivate din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa participanților la proces pentru notificare la 03 iulie 2022 (vol. II, f.d. 157), însă, din materialele cauzei nu poate fi stabilit momentul când decizia instanței de apel a fost comunicată efectiv recurenților. Astfel, Colegiul opinează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal.

Conform art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin prisma art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În corespundere cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

La caz, Colegiul a considerat inoportună invitarea participanților sau a reprezentanților acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs și în referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței efectuarea controlului judiciar al deciziei din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, iar data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Totodată, instanța de recurs a opinat că toate punctele de vedere, care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. Cu atât mai mult că, în esență, recurentul și intimatul au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda*, 19 aprilie 2007, §§ 72-75; *Eriksson vs Suedia*, 12 aprilie 2012, §§ 66, 72; *Pönkä vs Estonia*, 08 noiembrie 2016, §§ 33-34, decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, §§ 26-27).

Verificând argumentele invocate în recursuri, prin prisma materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia că recursul declarat de Alexandr Todorov urmează a fi respins, iar cel declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova urmează a fi admis, casată integral decizia din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și menținută hotărârea din 18 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Cercetând starea de fapt, în baza materialelor din dosar, Colegiul atestă că, la 15 martie 2004, Alexandr Todorov a încheiat cu BC „Investprivatbank” SA contract de depozit la termen într-o monedă străină, care a fost modificat prin acordurile suplimentare nr. 2 din 14 martie 2005, nr. 3 din 14 martie 2006, nr. 4 din 15 ianuarie 2007 și nr. 5 din 15 martie 2007, pentru suma de 200 000 de dolari SUA (vol. f.d. 235-244).

La 19 martie 2004, Alexandr Todorov și BC „Investprivatbank” SA au încheiat contractul nr. 10-VIII de abonare la acțiunile din emisia a 8-a, care la pct. 2.2 stipula că plata integrală a valorii acțiunilor se efectuează în termen până la 07 iunie 2004, prin transfer bancar, în contul indicat în contract. Însă, Alexandr Todorov nu a efectuat transferul banilor în baza contractului nr. 10-VIII.

Ulterior, la 07 iunie 2004, Alexandr Todorov și BC „Investprivatbank” SA au semnat acordul nr. 1 privind realizarea tranzacției REPO (achiziționarea valorilor mobiliare cu condiția de răscumpărare) cu acțiunile BC „Investprivatbank” SA din emisia a 8 din 07 iunie 2004, conform căruia Alexandr Todorov urma să cumpere 17 400 de acțiuni ordinare ale emitentului BC „Investprivatbank” SA, prețul

nominal al cărora constituia 100 de lei pentru o acțiune, în valoare totală de 1 740 000 de lei, iar emitentul la rândul său s-a obligat să răscumpere acțiunile după expirarea perioadei de 180 de zile de la primirea banilor conform prezentului acord (vol. II, f.d. 1-3, 6-8).

Astfel, Colegiul observă că acordul nr. 1 din 07 iunie 2004 și contractul nr. 10-VIII din 19 martie 2004 au devenit contracte complexe.

Conform acordului nr. 2 din 07 iunie 2005 la efectuarea tranzacției REPO (achiziționarea valorilor mobiliare cu condiția de răscumpărare), Alexandr Todorov și BC „Investprivatbank” SA au prelungit perioada de valabilitate a obligațiilor emitentului stabilite la pct. 1 din acordul nr. 1 din 07 iunie 2004 (vol. II, f.d. 4-5, 9-10).

Prin hotărârea din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, s-a admis parțial acțiunea înaintată de Alexandr Todorov împotriva BC „Investprivatbank” SA, intervenienți accesorii Comisia Națională a Pieței Financiare, Banca Națională a Moldovei și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la declararea nulă a contractului nr. 10-VIII privind abonarea la acțiunile BC „Investprivatbank” SA emisia a 8-a din data de 19 martie 2004, Acordul nr. 1 din 07 iunie 2004 privind realizarea tranzacției REPO (cumpărarea hârtiilor de valoare cu condiția răscumpărării) cu acțiunile BC „Investprivatbank” SA emisia a 8-a și Acordul nr. 2 din 27 iunie 2005 privind realizarea tranzacției REPO (cumpărarea hârtiilor de valoare cu condiția răscumpărării) cu acțiunile BC „Investprivatbank” SA emisia a 8-a cu aducerea părților la poziția inițială, încasarea din contul BC „Investprivatbank” SA în folosul lui Alexandr Todorov a sumei de 145 000 de euro, plata achitată pentru acțiunile băncii conform contractului nr. 10-VIII privind abonarea la acțiunile BC „Investprivatbank” SA emisia a 8-a din data de 19 martie 2004, încasarea din contul BC „Investprivatbank” SA a venitului ratat în mărime de 94 432,05 dolari SUA, recunoașterea creanței lui Alexandr Todorov conform clasei de creanțe stabilite la art. 38¹¹ alin. (3) lit. b) din Legea instituțiilor financiare nr. 550 din 21 iulie 1995.

S-a constatat nulitatea absolută a acordului nr. 1 din 07 iunie 2004 privind realizarea tranzacției REPO (cumpărarea hârtiilor de valoare cu condiția răscumpărării) cu acțiunile BC „Investprivatbank” SA emisia a 8-a și a Acordului nr. 2 din 27 iunie 2005 privind realizarea tranzacției REPO (cumpărarea hârtiilor de valoare cu condiția răscumpărării) cu acțiunile BC „Investprivatbank” SA emisia a 8-a cu aducerea părților la poziția inițială.

S-a încasat din contul BC „Investprivatbank” SA în beneficiul lui Alexandr Todorov taxa de stat în cuantum de 1 000 de lei.

S-a încasat din contul BC „Investprivatbank” SA în beneficiul statului taxa de stat în cuantum de 24 000 de lei.

În rest, acțiunea înaintată de Alexandr Todorov s-a respins ca fiind neîntemeiată (vol. f.d. 78-79).

Colegiul atestă că, la 01 august 2017, 26 septembrie 2018 și 06 noiembrie 2018 Alexandr Todorov a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, cereri privind eliberarea titlului executoriu în baza hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, iar la 19 martie 2019 a înaintat debitorului BC „Investprivatbank” SA spre executare titlul executoriu nr. 2-551/13 (vol. I, f.d. 73-74,75,76,77).

Înaintând la 23 iulie 2020 prezenta acțiune în instanța de judecată, Alexandr Todorov a solicitat prin cererea de chemare în judecată constatarea încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul său a sumei de 145 000 de euro cu titlu de reparare a prejudiciului material, a dobânzii de întârziere în sumă de 190 585,16 euro (din suma de 145 000 de euro), a venitului ratat în mărime de 94 422,05 dolari SUA, a dobânzii de întârziere în mărime de 124 106,46 de dolari SUA (din suma de 94 422,05 dolari SUA) și a sumei de 100 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral (vol. I, f.d. 131, 132-192).

Prin încheierea protocolară din 25 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost atras din oficiu, în baza art. 67 din Codul de procedură civilă, în calitate de intervenient accesoriu BC „Investprivatbank” SA, în proces de lichidare (vol. I, f.d. 228).

Fiind investită cu judecarea acțiunii în prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin hotărârea din 18 noiembrie 2021, a respins acțiunea depusă de Alexandr Todorov, ca fiind neîntemeiată (vol. II, f.d. 77,80-89 recto-verso).

Rejudecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 02 iunie 2022, a casat hotărârea din 18 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a emis o hotărâre nouă, prin care a admis parțial acțiunea depusă de Alexandr Todorov, a constatat încălcarea dreptului lui Alexandr Todorov la executare în termen rezonabil a documentului executoriu și a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Alexandr Todorov suma de 50 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat în legătură cu constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată (vol. II, f.d. 134-135, 136-156).

Colegiul consideră neîntemeiată concluzia instanței de apel, precum că neexecutarea hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în dosarul nr. 2-551/13, constituie temei pentru creditorul Alexandr Todorov de a pretinde repararea prejudiciului ce i-a fost cauzat prin încălcarea termenului de executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, iar în consecință, în speță, au incidență fără rezerve prevederile Legii nr. 87/2011.

Conform art. 70 din Codul de executare, documentul executoriu va fi executat în termenul indicat în el sau, în cazul în care nu este indicat, într-un termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sunt: complexitatea procedurii de executare, comportamentul participanților la procedura de executare, interesul creditorului și conduita executorului judecătoresc.

Executorul judecătoresc urmează să întreprindă imediat toate acțiunile necesare în vederea executării hotărârii judecătorești. Dacă legea nu prevede altfel, termenul dintre acțiunile complexe ce urmează a fi întreprinse de executorul judecătoresc nu va depăși 15 zile. Curgerea acestui termen se suspendă pe durata suspendării sau amânării executării, strămutării procedurii de executare, imposibilității executorului judecătoresc de a acționa din motive ce nu depind de voința sa, precum și în cazul în care nu au fost avansate cheltuielile necesare pentru efectuarea actului următor. Cu acordul creditorului, termenul prevăzut la alin. (2) poate fi prelungit.

Colegiul considere imperios faptul că, în condițiile speței, debitorul procedurii de executare este o instituție financiară bancară în proces de lichidare. Potrivit, art. 38¹¹ din Legea instituțiilor financiare nr. 550 din 21 iulie 1995, (1) onorarea creanțelor față de banca în proces de lichidare se efectuează după expirarea termenului de soluționare a contestației prevăzut la art. 38¹⁰, cu condiția validării acestora și înregistrării listei creanțelor la Banca Națională, dacă prezentul capitol nu prevede altfel.

(3) Creanțele validate se onorează conform ordinii priorității claselor de creanțe stabilite, după cum urmează:

a) creditele acordate băncii de către Banca Națională pînă la numirea lichidatorului;

b) creanțele Ministerului Finanțelor, ca urmare a plăților efectuate sau care urmează a fi efectuate în temeiul garanțiilor de stat sau gajării valorilor mobiliare de stat pentru garantarea creditelor de urgență acordate de Banca Națională băncii în situații de criză financiară sistemică sau de pericol al apariției acesteia, conform art. 18 alin.(3) din Legea nr. 548-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei;

d) creanțele aferente depozitelor, rămase după onorarea obligațiilor în conformitate cu Legea nr. 575/2003 privind garantarea depozitelor în sistemul bancar;

f) sumele plăților la bugetul public național, decontate de la contribuabili, dar care nu au fost transferate în conturile respective ale sistemului bugetar, precum și alte creanțe ale bugetului public național;

g) alte creanțe.

(3¹) Creanțele creditorilor care aparțin unei clase de creanțe se onorează după onorarea tuturor creanțelor care aparțin clasei de creanțe precedente.

(3²) În cazul în care, în termenul de onorare a creanțelor anunțat de lichidator, creditorul nu se prezintă pentru primirea creanței sale, lichidatorul depune mijloacele convenite acestui creditor în contul deschis la altă bancă pe numele creditorului.

(3³) Creanțele rezultante din aplicarea dispozițiilor art. 15⁶ alin. (3) se onorează conform prevederilor alin. (8) din prezentul articol.

(3⁴) Mijloacele acumulate pe conturile băncii în proces de lichidare silită urmează a fi utilizate pentru onorarea obligațiilor sale periodice, astfel încît acumulările să nu depășească, la date gestionare, mărimea necesară pentru efectuarea cheltuielilor legate de procesul de lichidare silită pentru perioada de 6 luni.

(4) Creanțele validate în baza hotărârilor instanțelor judecătorești se onorează în ordinea stabilită pentru clasele de creanțe enumerate la alin. (3), cu excepția creanțelor neînscrise în termen în lista creanțelor (creanțe neînregistrate), validate în baza hotărârilor emise după expirarea termenului de soluționare a contestației conform art. 38¹⁰ alin. (1), care se onorează:

a) din contul mijloacelor rezervate – în cazul prevăzut la art. 38⁹ alin. (11);

b) după onorarea creanțelor din clasa respectivă (dar înaintea onorării creanțelor din clasa următoare), dacă plățile în vederea onorării acestor creanțe au început pînă la primirea de către lichidator a creanțelor neînregistrate;

c) în conformitate cu alin. (6), dacă creanțele neînregistrate au fost primite de lichidator după onorarea tuturor creanțelor.

(5) Dacă suma disponibilă pentru onorarea creanțelor din una din clasele menționate la alin. (2¹) și (3) este insuficientă pentru acoperirea lor totală, valoarea fiecărei creanțe din această clasă se va reduce proporțional.

(6) După onorarea tuturor creanțelor validate, creanțele rămase valabile, neînscrise în termen în lista indicată la art. 38⁹ lit. c) vor fi de asemenea onorate din contul activelor rămase după onorarea creanțelor înscrise în termen în lista respectivă.

Conform art. 2 alin. (1), (2), (3), (4) și (6) din Legea nr. 87/2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Cu privire la circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă pretinsa încălcare, Colegiul atestă că reclamantul Alexandr Todorov a invocat că din momentul emiterii hotărârii judecătorești din 24 iunie 2013 au trecut mai mult de 7 ani, din momentul înregistrării cererii din 01 august 2017 de eliberare a titlului executoriu nr. 2-551/13 au trecut mai mult de 4 ani și din momentul prezentării titlului executoriu lichidatorului BC „Investprivatbank” SA, la 19 martie 2019, au trecut 2 ani și 8 luni.

La fel, reclamantul a menționat că s-a adresat cu numeroase cereri de eliberare a titlului executoriu, în temeiul hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, în dosarul nr. 2-551/13, însă, titlul executoriu i-a fost eliberat abia la 14 noiembrie 2018 și care a fost depus spre executare la 19 martie 2019, dar a rămas neexecutat din vina exclusivă a lichidatorului debitorului

BC „Investprivatbank” SA, care nu a calificat creanțele în conformitate cu clasa de creanță stabilită de art. 38¹¹ alin. (3) lit. b) din Legea nr. 550/1995, nu a transferat la cont și nu a achitat din contul de depozit în beneficiul lui Alexandr Todorov sumele de 145 000 de euro și 94 432,05 dolari SUA.

În privința celui de al doilea criteriu stabilit la art. 2 alin. (6) din Legea nr. 87/2011, și anume durata preinsei încălcării, Colegiul observă că documentul executoriu emis în baza hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătorei Centru, mun. Chișinău, în dosarul nr. 2-551/13, a fost depus spre executare lichidatorului BC „Investprivatbank” SA la 19 martie 2019, care nu a negat despre existența sau neexecutarea creanței, aceasta fiind luată la evidența contabilă a băncii, iar onorarea acesteia urmează a fi petrecută în condițiile și ordinea art.38¹¹ alin. (1) și alin. (4) din Legea nr. 550/1995.

Respectiv, în condițiile speței, termenul de neexecutare a documentului executoriu emis în baza hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătorei Centru, mun. Chișinău, în dosarul nr. 2-551/13 urmează a fi calculat din momentul depunerii acestuia spre executare lichidatorului BC „Investprivatbank” SA, și anume din 19 martie 2019, iar acțiunea privind încălcarea termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești a fost depusă în instanța de judecată la 23 iulie 2020, peste un an de la depunerea spre executare a titlului executoriu.

Astfel, prima instanță corect a constatat că, având în vedere data depunerii documentului executoriu, la 19 martie 2019, perioada neexecutării hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătorei Centru, mun. Chișinău, în dosarul nr. 2-551/13, nu poate fi apreciată ca una îndelungată și nerezonabilă, or, în condițiile speței, urmează a se ține cont și de complexitatea procedurii de executare.

La capitolul dat, Colegiul învederează că, potrivit raportului lichidatorului BC „Investprivatbank” SA, Grigore Olaru, creanța creditorului Alexandr Todorov rezultată din documentul executoriu emis în baza hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătorei Centru, mun. Chișinău, în dosarul nr. 2-551/13, a fost luată la evidență și urmează să fie onorată conform ordinii priorității claselor de creanțe stabilite la art. 38¹¹ alin. (3) lit. i) din Legea nr. 550/1995 (alte creanțe), prevederi care erau în vigoare la momentul pronunțării hotărârii.

Având în vedere că, în condițiile speței, debitorul este o instituție financiar-bancară în proces de lichidare, executarea hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătorei Centru, mun. Chișinău, în dosarul nr. 2-551/13, este una complexă, deoarece urmează a fi respectate procedurile prevăzute de legislația specială.

La fel, Colegiul consideră că prima instanță a dat o apreciere corectă argumentului reclamantului, precum că lichidatorul debitorului a catalogat greșit creanța sa conform ordinii priorității claselor de creanțe stabilite la art. 38¹¹ alin. (3) lit. i) (alte creanțe) din Legea nr. 550/1995, deoarece această clasă de creanță este mai puțin prioritară în comparație cu clasa de creanță stabilită în hotărârea judecătorească și contravine titlului executoriu nr. 2-551/13 din 24 iunie 2013.

În acest sens este relevant că hotărârea din 24 iunie 2013 a Judecătorei Centru, mun. Chișinău, în dosarul nr. 2-551/13, cât și titlul executoriu emis în baza acestei hotărâri judecătorești nu conțin dispoziții referitor la clasa de creanțe ale lui Alexandr Todorov față de debitorul BC „Investprivatbank” SA și în care urmează a fi incluse conform art. 38¹¹ alin. (3) din Legea nr. 550/1995. Or, dispoziția instanței judecătorești depuse spre executare în baza hotărârii din 24 iunie 2013 prevede constatarea nulității absolute a acordului nr. 1 din 07 iunie 2004

privind realizarea tranzacției REPO (cumpărarea hârtiilor de valoare cu condiția răscumpărării) cu acțiunile BC „Investprivatbank” SA emisia a 8-a și a acordului nr. 2 din 27 iunie 2005 privind realizarea tranzacției REPO (cumpărarea hârtiilor de valoare cu condiția răscumpărării) cu acțiunile BC „Investprivatbank” SA emisia a 8-a, cu aducerea părților la poziția inițială, precum și încasarea din contul BC „Investprivatbank” SA în beneficiul lui Alexandr Todorov a taxei de stat în cuantum de 1 000 de lei.

Așa, din conținutul dispozitivului hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, în dosarul nr. 2-551/13, rezultă cert că instanța nu a indicat concret, care parte contractantă, ce acțiuni, în ce mod și ce măsuri urmează a fi efectuate întru aducerea părților în poziție inițială.

Ba mai mult ca atât, potrivit hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, s-a respins capătul de cerere înaintat de către Alexandr Todorov cu privire la recunoașterea creanței sale conform clasei de creanțe stabilite la art. 38¹¹ alin. (3) lit. b) din Legea nr. 550/1995.

Continuând șirul logic al dezideratelor sale, în privința criteriului conduitei autorităților relevante, Colegiul notează că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, art. 6 din Convenție îi garantează oricărei persoane dreptul de acces la justiție, care are drept consecință dreptul la executarea hotărârilor judecătorești definitive (cauza Homsby v. Grecia, hotărârea din 19 martie 1997, § 40). Totuși, acest drept nu obligă un stat să asigure executarea fiecărei hotărâri cu caracter civil, oricare ar fi ea și oricare ar fi circumstanțele, în schimb, cum în repetate rânduri a specificat Curtea Europeană a Drepturilor Omului cu titlu de principiu general „statul are obligația pozitivă de a organiza un sistem de executare al hotărârilor judecătorești efectiv atât în drept, cât și în practică și care să asigure executarea acestora fără întârzieri oportune”. Or, întârzierea în executarea unei hotărâri ar putea fi justificată de circumstanțe speciale, dar întârzierea nu poate prejudicia însăși esența dreptului protejat conform art. 6 §1 din Convenție”.

Totodată, Curtea a atras atenția la calitatea debitorului executării, și anume dacă debitorul este o autoritate de stat sau un terț privat. Subsecvent, responsabilitatea statului pentru executarea unei hotărâri judecătorești pronunțate împotriva unei companii private, nu se extinde mai departe decât până la implicarea organelor de stat în procedura de executare (cauza Shestacov v. Rusia).

Din acest considerent, Colegiul reiterează că, documentul executoriu emis în baza hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, în dosarul nr. 2-551/13, este îndreptată împotriva debitorului BC „Investprivatbank” SA, care reieșind din actele dosarului, este o instituție financiar-bancară, cu forma de organizare de societate pe acțiuni, căreia la 19 iunie 2009 Banca Națională a Moldovei i-a retras licența de desfășurare a activității financiare, fiind numit lichidator specialistul Băncii Naționale a Moldovei, Ion Ropot, ulterior Grigore Olaru.

Astfel, în speță, debitorul procedurii de executare este o societate privată, fiind administrată de către lichidator special, conform art. 38⁵ și art. 38⁷ din Legea nr. 550/1995. Respectiv, reieșind din jurisprudența CtEDO, statul, în calitate de reprezentant al forței publice, trebuie să acționeze în mod diligent pentru a asista creditorul în executarea hotărârii judecătorești.

Subsecvent, cu referire la comportamentul debitorului și a lichidatorului acestuia în cadrul procedurii de executare a documentului executoriu emis în baza hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, în dosarul nr. 2-551/13, instanța nu a constatat nereguli în raport cu creditorul Alexandr Todorov.

Or, conform suportului probator administrat de părți, lichidatorul debitorului BC „Investprivatbank” SA a luat la evidență contabilă a băncii creanța creditorului Alexandr Todorov conform titlului executoriu nr. 2-551/13, eliberat de către Judecătoria Centru, mun. Chișinău la 08 noiembrie 2018, după înregistrarea de către Banca Națională a Moldovei a listei creanțelor BC „Investprivatbank” SA, în proces de lichidare, în temeiul art. 38⁹ din Legea nr. 550/1995, nu a negat existența acestei creanțe și nu a invocat neexecutarea acesteia, dar a menționat că aceasta urmează a fi onorată conform ordinii priorității claselor de creanțe stabilite la art. 38¹¹ alin. (3) lit. i) din Legea nr. 550/1995 (alte creanțe), prevederi care erau în vigoare la momentul pronunțării hotărârii.

La fel, lichidatorul debitorului BC „Investprivatbank” SA nu a ignorat cererile depuse de către creditorul Alexandr Todorov în cadrul procedurii de executare, prin care a solicitat executarea titlului executoriu prin virarea la contul personal a sumelor bănești, dar i-a oferit răspunsuri, prin care i-a comunicat creditorului că creanța băncii față de acționari, inclusiv față de ultimul, va fi onorată conform art. 38¹¹ alin. (3) lit. i) din Legea nr. 550/1995.

Reieșind din aceasta, Colegiul atestă că lichidatorul debitorului BC „Investprivatbank” SA a avut un comportament diligent față de creditorul Alexandr Todorov, nu a ignorat și nu a refuzat executarea documentului executoriu prezentat de către acesta, ci din contra a întreprins și întreprinde măsuri în vederea executării acestuia conform legislației în vigoare.

Totodată, în partea comportamentului și a mizei pentru reclamant, Colegiul observă că, deși, hotărârea judecătorească, în baza căreia a fost emis titlul executoriu nr. 2-551/13, a fost pronunțată la 24 iunie 2013, devenită definitivă la 24 martie 2015, reclamantul a solicitat pentru prima dată eliberarea titlului executoriu abia în data de 01 august 2017. Iar, după eliberarea titlului executoriu la 14 noiembrie 2018, l-a depus spre executare tocmai la 19 martie 2019. Aceste circumstanțe demonstrează că, creditorul Alexandr Todorov a avut un comportament ce a contribuit la prelungirea duratei de neexecutare a hotărârii judecătorești.

În această consecvență, Colegiul constată că Alexandr Todorov, în calitatea sa de creditor și persoană interesată în executarea cât mai rapidă și eficientă a documentului executoriu nr. 2-551/13, nu a dat dovadă de diligență și a avut un comportament, deoarece a depus titlul executoriu spre execuție peste 4 ani după ce hotărârea judecătorească a devenit definitivă.

Cât privește miza și importanța procedurii de executare pentru Alexandr Todorov, instanța de recurs învederează că statul nu este responsabil de imposibilitatea executării hotărârii judecătorești de către debitorul BC „Investprivatbank” SA, care este persoană privată, deoarece dreptul pretins afectat al creditorului Alexandr Todorov este legat de condițiile procesului de lichidare a acestei instituții financiare, or, chiar și CtEDO în jurisprudența sa a accentuat despre distincția între autoritatea vinovată (statul) și autoritatea vinovată (persoană privată).

În această ordine de idei, Colegiul constată că prima instanță corect a ajuns la concluzia că lui Alexandr Todorov nu i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii din 24 iunie 2013 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, în dosarul nr. 2-551/13, iar cu titlu de consecință a respins acțiunea depusă de acesta în temeiul Legii nr. 87/2011.

Generalizând ipotezele descrise surpa, Colegiul urmează să respingă recursul declarat de Alexandr Todorov și să admită recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, să caseze integral decizia din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și să mențină hotărârea din 18 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) și art. 445 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de Alexandr Todorov.

Se admite recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Se casează integral decizia din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 18 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandr Todorov împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu banca comercială „Investprivatbank” societate pe acțiuni, în proces de lichidare, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral, încasarea dobânzilor de întârziere și a venitului ratat.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Maria Ghervas